

Posudek oponenta disertační práce Mgr. Matěje Klímy

„Ladislav Klíma v české kultuře“

předkládané v r. 2023 na Ústavu české literatury a komparatistiky FF UK

Disertační práce Matěje Klímy zkoumá, jaké „místo“ bylo Ladislavu Klímovi – jeho dílu, osobnosti, resp. celému jeho zjevu – v české kultuře „přidělováno“. Autor člení práci do čtyř základních oddílů odrážejících v chronologickém pořadí životní a dějinné přeryvy. Vnitřní dělení oddílů sleduje odlišné momenty v klímovské recepci, reflektuje ohlas na jednotlivé tituly, písemné reakce na úmrtí, zastavuje se u důležitých diskusí nad Klímou a zaměřuje pohled na osoby hlavních aktérů klímovské recepce. Práce se tak pohybuje v širokém perimetru toho, jak lze ohlas vymezit; zkoumá se celý fenomén, a to včetně momentů, kdy Klíma ovlivnil další osobnosti (např. Vodsedálek, Hrabal, Bondy), nebo problematika divadelních a filmových adaptací Klímových textů či instalovaná pamětní deska a busta L. Klímy. Jádrem práce tvoří, zdá se mi, pokus o komplexní uchopení, komplementární ostatně k Šaldovu pojetí filosofa-básníka. Přehledem recepce si autor práce vytyčil přinejmenším několik cílů: (a) popsání takto komplexně dosud nezpracované látky, (b) rozpoznání rodokmenu různých interpretačních výkladů, tj. rozpoznání „stereotypů“ a identifikace zatím „nevyužitých interpretačních možností“, což by mělo (c) říct i něco o „povaze českého intelektuálního prostředí, v němž [Klímovy texty] rezonovaly“.

Shromážděný materiál, který Matěj Klíma zpracoval v bibliografii, jež je součástí práce, je rozsáhlý. Představuje, pokud se nemýlím – a ostatně to tvrdí i on sám –, v současnosti nejúplnější přehled recepce Ladislava Klímy. Vše, co bude v posudku následovat, nechce rušit dojem olbrímí a užitečné práce, která zde byla vykonána. Současně platí, že při této šíři a zvoleném přístupu nezbyl prostor na žádné klímovské „imponderabilie“. Obraz recepce nechává Matěj Klíma jakoby vyvstávat, jeho interpretace se projevuje spíše nenápadně, text působí místy jako evidence jednotlivých ohlasů bez výrazných spojnic a návazností. Mimo výklad zůstávají důkladnější průhledy k osobnostem, jež Klímovo dílo komentují, otázky, co skrze interpretaci díla Ladislava Klímy autoři ohlasů řešili nad klímovskou látkou i za jejími hranicemi, jejich východiska, a tedy i příčiny jejich soudů zůstávají až na výjimky netematizovány. Čtenář se tak až na skromné výjimky nedozvídá, proč viděli Klímu tak, jak píše, co o jejich interpretaci spolutrochovalo.

Matěj Klíma doplňuje sice ke jménům defilujících Klímových vykladačů drobné charakteristiky (Josef Kodíček je tak charakterizován jako „liberál“, Emanuel Chalupný jako „Klímův přítel“ či „táborský sociolog“, Jiří Němec zas „katolicky orientovaný myslitel“, jinde nalezneme důkladnější, byť opět trochu zkratkovité charakteristiky: Jan Münzer je „překladatel a propagátor Karla Krause, s kterým byl Klíma mimochodem srovnáván“, Vlasta Tatjana Miškovská je „významná kritička existencialismu“), nicméně u autora přítomného posudku vyvstává dojem povšečnosti, u žádné interpretace textu disertace neprodí, žádnou důkladněji neosvětlí, vzniká tak trochu kaleidoskop neboli „nastínění způsobů, jak byl Klíma

interpretován“. Negativní zplodinou tohoto přístupu je podle mě i rozdělování ohlasů na pólech „pozitivní“ a „negativní“, charakterizování kritiky podle kvality(?) (srov. např.: „pokusy o konstruktivní kritiku“) či spojování ohlasů jako jakýchsi názvuků (srov. např.: „Přívlastek ‚chorobný‘, který předznamenává komunistickou recepci Klímova díla“).

Popsané jevy podle mě poněkud brání dostat plnou měrou všem cílům, jak jsem je vyjmenoval v prvním odstavci posudku. Dodejme ale hned, že z jiného úhlu je autor disertační práce naplnil jako editor antologie *Čtení o Ladislavu Klímovi. Ve světle svých stínů* (Praha: IPSL, 2022), kde podal svým uspořádáním a výběrem praktickou interpretaci ohlasů L. Klímy v české kultuře a v připojených medailonech alespoň pro mě trochu kompenzoval to, co mi při čtení jeho práce chybělo. Zkusmo bych přesto pro obhajobu rád položil otázku, co tedy recepce L. Klímy vypovídá o povaze českého intelektuálního prostředí.

Shrnujeme: Disertace Matěje Klímy (spolu se zmíněnou antologií) je součástí kvalitativně nové klímovské recepce, která – se *Sebranými spisy* Ladislava Klímy Eriky Abrams – v mnohém přesahuje vše, co bylo pro poznání autorova díla vykonáno. Předložená práce splňuje podle mě požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a předběžně ji klasifikuji jako *prospěla*.

3. 11. 2023

Mgr. Michal Kosák, Ph.D.